

Asia: VN/10057/2023

Jätelakiopas: yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavat säännökset

Luku 2: Mitä on yhdyskuntajäte?

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Oppaassa esitellään kattavasti aihetta. Asumisessa syntyvää jätettä on kaikki vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien paperi-, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi-, tekstiili- ja biojäte sekä käytöstä poistetut sähkö- ja elektroniikkalaitteet, paristot, akut ja suurikokoiset esineet. Luettelo eri jätelajeista ei kuitenkaan ole tyhjentävä, vaan yhdyskuntajätteen määrittely tehdään olemassa olevaa käytäntöä vastaavasti laadullisin perustein. Omakotiliitto toivoo, että luetteloa tarkennetaan ja tästä viestitään myös kuluttajille, jotta heillä on tieto mahdollisista uusista perusteista.

Asumisessa syntyvää jätettä ovat lisäksi muun muassa asumisessa syntyvät vaaralliset jätteet sekä piha- ja puutarhatöissä syntyvä jäte. Sen sijaan yksityisten kotitalouksien omatoimisessa, pienimuotoisessa rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte ei ole yhdyskuntajätettä, vaikka nämä jätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle (JL 32 § 1 mom.). Myöskään saostus- ja umpisäiliöliete ei ole yhdyskuntajätettä, vaikka sen jätehuollon järjestämisvastuu kuuluu suuressa osin kunnalle. Näiden osalta on myös tärkeä viestiä selkeästi ja yksiselitteisesti kotitalouksille.

Luku 3: Vastuu yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä

Kunnan perusvastuu

-

Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu

-

Tuottajavastuun rooli yhdyskuntajätehuollossa

-

Kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan vastuut

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kunnan on järjestettävä vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvän jätteen jätehuolto. Asumista ei ole erikseen määritelty jätelaissa. Asumisessa syntyvää jätettä on kaikki vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte sen lajista, laadusta ja määrästä riippumatta. Jäteasetuksen 5 §:n mukaan vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä on pääasiassa omaan käyttöön tarkoitetuissa kesämökeissä, vuokrattavissa lomamökeissä ja -osakkeissa ja muissa vastaavissa vapaa-ajan asuinrakennuksissa syntyvä jäte. Omakotiliitto toivoo, että viestinnässä huomioidaan erilaisia kohderyhmiä, jotta tieto on eri ikäisille, eri taustoista oleville ihmisille on ymmärrettävää, hyödyntäen eri viestintäkanavia.

Luku 4: Viranomaiset ja kunnan jätelaitos

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 5: Yhdyskuntajätteen erilliskeräys

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Kohdassa 5.2.1 esitellään jätteiden erilliskeräyksestä asuinkiinteistöillä koskien asumisessa syntyvän biojätteen, pakkausjätteen ja pienmetallijätteen erilliskeräysvelvoitteita (jäteasetuksen 17, 18, 19 §). Muutoksista ohjeistuksissa tulee tiedottaa ajoissa ja varata aina riittävät siirtymäajat.

Luku 6: Kunnan vastuulle kuuluvan jätteen kuljetuksen järjestäminen

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajille tulee tarjota selkeätä tietoa, miten kunnassa jätehuolto on järjestetty. Monissa paikoissa käytännöt ja jätehuollon vastuut ovat muuttumassa, esimerkiksi että kiinteistön oma vastuu jätekuljetusten sopimiseksi siirtyy kunnalle. Muutoksista on tärkeä tiedottaa ajoissa ja varmistaa, että tietoa saa myös henkilökohtaisesti. Tämä on tärkeää erityisesti ikäihmisille tai kun kotitalouden kieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Luku 7: Poikkeukset velvollisuudesta liittyä kunnan järjestämään jätehuoltoon tai kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Kotitalouksille tulee olla selkeät ohjeet miten ja missä asioissa on mahdollisuus hakea poikkeuslupaa velvollisuuksiin. Erilliskeräysten lisääntyessä on yhä useammalla erityisesti sekajätteen osalta entistä vähäisempi jätekertymä. Tähän tulee luoda ratkaisuita, jotta kuluttajien on mahdollista vähentää kertoja ja täten myös toimia ilmastoystävällisemmin, kun eri tarvita turhia tyhjiä laatikoiden tyhjennyksiä. On hyvä muistaa myös kehittää palveluita haja-alueilla vastaamaan ei-

yhdyskuntajätteen keräykseen ja tyhjennykseen liittyviin sopimusmalleihin, jotka vastaavat kuluttajien erilaisiin tarpeisiin.

Luku 8: Jätehuoltopalvelujen laatuvaatimukset ja palvelujen hankinta

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 9: Jätehuollon rekisterit ja kirjanpito jätteistä

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Kohdassa 9.1. käsitellään rekisteriä jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä. Biojätteen keräys laajentuu koskemaan myös omakotitaloja. Uusista velvoitteista on tärkeä kertoa eri viestintäkanavissa myös kuluttajille, samalla kun oppaan varsinaiselle kohderyhmälle. Tässä yhteydessä on hyvä viestiä myös kiinteistön jätteen haltijan velvollisuudesta antaa uusi ilmoitus Jäteasetuksen 43 §:n ja jätelain 41 a §:n 2 momentissa tarkoitettu pienimuotoisesta biojätteen käsittelystä kiinteistöllä kunnan jätehuoltoviranomaiselle vähintään seuraavat tiedot: kiinteistön haltijan nimi ja yhteystiedot sekä kiinteistön osoite ja mahdollisuuksien mukaan kiinteistö- tai rakennustunnus; rakennuksen tyyppi ja asuinhuoneistojen lukumäärä muusta kuin omakotitalosta; jätteen käsittelystä vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot; käsittelylaitteiston käyttötilavuus ja laitteiston vuotuinen käyttökuukausien määrä.

Omakotiliiton näkemys on, että rekisteriin merkittävien tietojen osalta on tärkeää, ettei kerätä tietoja, joilla ei ole tosiasiallista merkitystä, ja että huolehditaan hyvästä tietoturvasta yksityishenkilöiden kohdalla (esimerkiksi osoitetiedot).

Luku 10: Jättemaksut ja kuluttajansuoja

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Kohdassa 10.2. käsitellään tyhjennysmaksuja, joka perustuu kiinteistön haltijan ja kuljetusyrityksen väliseen yksityisoikeudelliseen sopimukseen. Tyhjennyksistä perittävän maksun on kuitenkin oltava tasapuolinen ja kohtuullinen ja sen perusteet on ilmoitettava selkeästi (JL 85 §). Omakotiliitto muistuttaa alan toimijoille, että on keskeistä huolehtia siitä, että kustannusten nousua kotitalouksille pyritään estämään. Kustannusten pitäminen kohtuullisena voidaan toteuttaa eri tavoin esimerkiksi viestimällä poikkeusmahdollisuuksista erilaisille kotitalouksille, kuten yksinasuvat eläkeläiset tai erittäin aktiiviset kotitalousjätteen kierrättäjät. Tällöin jätettä voi muodostua kotitaloudessa sekajätteeseen merkittävän vähän, ja esimerkiksi sekajätteen keräysmaksujen tulisi laskea erilliskeräysten lisääntyessä. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että kuluttajille on oltava tarjolla riittävästi tietoa ja neuvontaa eri tavoin. Pelkästään digitaaliset palvelut eivät riitä, tarvitaan myös henkilökohtaisten palvelua, jotta kotitalous voi valita sopivimmat sopimukset itselleen. Konkreettista tietoa mahdollisuuksista vaikuttaa omiin asumiskustannuksiin, on antaa tietoa esimerkiksi sekajätteen tyhjennysvälien pidentämisestä.

Kohdassa 10.5. esitellään kuluttajaviranomaisten toimivaltaa jätehuollon palveluissa. Kuluttajansuojan osalta on todettu, että kunnan järjestämä jätehuolto ja sen lakisääteisesti järjestämät palvelut eivät kuulu kuluttajaviranomaisten toimivaltaan. Vain kotitalouden yksityisoikeudelliset sopimukset yritysten kanssa kuuluvat, kuten esimerkiksi kiinteistön haltijan tekemä jätteenkuljetusta koskeva sopimus sekalaisen yhdyskuntajätteen tai saostus- tai umpisäiliölietteen tyhjennyksestä. Kunnan järjestämä jätteenkuljetus jää kuluttajaviranomaisten toimivallan ulkopuolelle. Kiinteistön haltija ei tällöin itse tee sopimusta jätteenkuljetuksesta suoraan jätteenkuljetusurakoitsijan kanssa. Jos kunnan hankkimassa kuljetuspalvelussa on jätelain 86 §:ssä tarkoitettu virhe, kiinteistön haltijan riita-asia käsitellään hallintoriitana hallinto-oikeudessa. Kuluttajaviranomaisten toimivaltaan ei kuulu kiinteistön haltijoilta laskutettava taksaan perustuva kunnan jätemaksu, mukaan lukien perusmaksu. Myös jätemaksun kohtuullistaminen tai vaatimus maksun perimättä jättämisestä jäävät kuluttajaviranomaisten toimivallan ulkopuolelle. Omakotiliitto muistuttaa, että on huolehdittava riittävästä ja asianmukaisista kuluttajansuojatoimista ja tiedotettava niistä kotitalouksille.

Luku 11: Kunnan jätehuoltomääräykset ja neuvonta

Voitte kirjoittaa kommenttinne ko. osa-alueesta alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajille tulee antaa ymmärrettävällä tavalla eri viestintäkanavia käyttäen tarvittavaa tietoa kunnan jätehuoltomääräyksistä. Pelkästään digitaaliset palvelut eivät riitä, pitää olla mahdollisuus myös henkilökohtaisesti kysyä ja saada tietoa.

Muuta lausuttavaa

Voitte kirjoittaa mahdolliset muut kommenttinne olevaan tekstikenttään

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto opasluonnoksesta Jätelakiopas: yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavat säännökset.

Omakotiliitto on Suomessa alan ainoa valtakunnallinen pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Olemme yleishyödyllinen ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, ja meillä on noin 230 jäsenyhdistystä, joissa yhteensä yli 70 000 henkilöjäsentä (kotitaloutta). Suomessa on noin 1, 2 miljoonaa pientaloa, joissa asuu lähes 2,7 miljoonaa ihmistä, ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää noin 2,4–2,9 miljoonaa mökkiläistä. Teemme myös mielellämme sidosryhmäyhteistyötä kohderyhmäämme koskeissa asioissa kanssanne.

Esityksen mukaan oppaan tarkoitus on käsitellä keskeisimpiä jätelain (646/2011) yhdyskuntajätehuoltoon välillä liittyviä jätelain säännöksiä ja selvittää yhdyskuntajätehuoltoon liittyviä tulkintakysymyksiä. Jätelaissa yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan asumisessa syntyvää jätettä sekä laadultaan siihen rinnastettavaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä (jätelain 6.1.2 §).

Omakotiliitto näkee, että oppaan sisällöstä on tärkeää viestiä selkeästi ja ymmärrettävästi myös kotitalousasiakkaille ja kuluttajille, jotta heillä on tietoa oikeista toimintatavoista ja toiminnan valvonnasta.

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry